ÜLDKOHTU OTSUS (neljas koda)

3. märts 2010 *

Kohtuasjas T-36/06,

Bundesverband deutscher Banken eV, asukoht Berliin (Saksamaa), esindajad: advokaadid H.-J. Niemeyer ja K.-S. Scholz,

hageja,

versus

Euroopa Komisjon, esindajad: N. Khan ja T. Scharf,

kostja,

* Kohtumenetluse keel: saksa.

keda toetavad

Hesseni liidumaa (Saksamaa), esindajad: advokaadid H.-J. Freund ja M. Holzhäuser, ning hiljem advokaadid H.-J. Freund ning S. Lehr,

ja

Landesbank Hessen-Thüringen Girozentrale, asukoht Frankfurt Maini ääres (Saksamaa), esindaja: advokaat H.-J. Freund,

menetlusse astujad,

mille ese on nõue tühistada komisjoni 6. septembri 2005. aasta otsus K(2005) 3232 lõplik Hessischer Investitionsfonds'i kui vaikiva allutatud sissemakse üleandmise kohta Landesbank Hessen-Thüringen Girozentralele,

üldkohus (neljas koda),

koosseisus: esimees O. Czúcz (ettekandja) ning kohtunikud V. Vadapalas ja I. Labucka,

kohtusekretär: ametnik C. Kristensen,

arvestades kirjalikus menetluses ja 9. septembri 2008. aasta kohtuistungil esitatut,

on teinud järgmise

otsuse

Vaidluse taust

A. *Vaidlusalune sissemakse*

1 Landesbank Hessen-Thüringen Girozentrale (edaspidi „Helaba") on üks suurimaid panku Saksamaal. Õiguslikult on tal avalik-õigusliku isiku staatus. Alates 1. jaanuarist 2001 kuulub 85% osalus Helabas Sparkassen- und Giroverband Hessen-Thüringenile, 10% osalus Hesseni liidumaale (edaspidi „Liidumaa"), ja 5% osalus Tüüringi liidumaale. Helaba on tavapäraselt toimiv Liidumaa ja Tüüringi liidumaa pank, samuti Hesse ja Tüüringi hoiupankade keskpank. Ta tegeleb kommertspangana nii siseturul kui ka rahvusvahelistel turgudel.

2 Hessischer Investitionsfonds (edaspidi „erifond") loodi 1970. aastal Liidumaa sihtotstarbelise varaüksusena. Sellest anti intressita või väikse intressiga laene kohalikele kinnisvaraprojektidele. 13. detsembril 2002 vastuvõetud seadusmuudatusega anti Hessisches Ministerium der Finanzen'ile (Liidumaa Rahandusministeerium) õigus võõrandada erifond turuhinnaga kas tervikuna või osaliselt krediidiasutusele osaluse vastu esimese taseme omavahendites vaikiva allutatud sissemakse vormis

Kreditwesengesetz (pangandusseadus, edaspidi „KWG") § 10 tähenduses või turujärelevalvet puudutavates õigusnormides lubatud muus vormis.

3 Selleks leppisid Liidumaa ja Helaba kokku erifondi Helabale võõrandamise tingimustes. Lepingu projekti kohaselt tuli sihtotstarbeline varaüksus määramata tähtajaks Helabale üle anda vaikiva allutatud sissemaksena [*stille Einlage*] (edaspidi „vaidlusalune sissemakse") väärtuses 594 miljonit eurot ja tasu eest, milleks oli 1,65% vara nominaalväärtusest, millest on maha arvatud see sissemakse osa, mida on vaja erifondist kohalikele investeerimisprojektidele laenu andmise tegevuse võimaldamiseks. Lepingu projektis ei olnud ette nähtud intressimäära tõusu tingimust (edaspidi „*step-up* tingimus"), mille kohaselt tasu teatud aja möödudes suureneks.

4 Lepingu projekti punkti 2 kohaselt ei tule tasu maksta, kui Helaba majandusaasta on kahjumis, st kui tema majandustulemustest nähtub eelneva majandusaasta kahjum, ega ka siis, kui tasu maksmine ise viiks majandusaasta tulemuse kahjumisse. Maksmata tasu kuulub tasumisele järgnevatel aastatel, mil kahjumit ei ole ja kui tasu maksmine kahjumit ei tekita. Kahjumi tekkimisel vaidlusalune sissemakse küll väheneb, kuid selle väärtuse mis tahes vähenemise peab Helaba järgmise aasta jooksul nominaalväärtuseni tagasi teenima. Vaidlusaluselt sissemakselt tasu maksmine on prioriteet aktsiakapitalilt dividendide väljamaksmise ja reservkapitali moodustamise ees.

5 Lepingu projekti punkti 4 kohaselt on välistatud, et Liidumaa vaidlusaluse sissemakse tagasi võtab. Selle punkti alapunktis 8 on märgitud, et „[Helaba] vara jagamisel pankrotimenetluses või tema lõpetamisel makstakse [vaidlusalune] sissemakse tagasi pärast kõigi [Helaba] võlausaldajate nõuete rahuldamist, sealhulgas esimese taseme

omavahendeid esindavatest väärtpaberitest tulenevate nõuete rahuldamist ja muust tagatiskapitalist KWG § 10 lõike 5a tähenduses tulenevate nõuete rahuldamist, kuid enne aktsiakapitali osalusega teiste isikute nõuete rahuldamist".

B. *Haldusmenetlus ja vaidlustatud otsus*

6 4. juuni 2004. aasta kirjas teatas Saksamaa Liitvabariik oma kavatsusest vaidlusalune sissemakse üle anda ja palus Euroopa Komisjonil kinnitada, et tegemist ei ole riigiabiga EÜ artikli 87 lõike 1 tähenduses.

7 4. augustil 2004 palus komisjon esitada täiendavat teavet, mida Saksamaa Liitvabariik tegi 31. augusti 2004. aasta kirjaga ja 7. septembri 2004. aasta kirjaga.

8 29. septembri 2004. aasta kirjaga palus komisjon nõukogu 22. märtsi 1999. aasta määruse (EÜ) nr 659/1999, millega kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad EÜ asutamislepingu artikli [88] kohaldamiseks (EÜT L 83, lk 1; ELT eriväljaanne 08/01, lk 339) artikli 4 lõike 5 alusel Saksamaa Liitvabariigilt nõusolekut, et pikendada kahe kuu pikkust tähtaega, mille jooksul ta peab läbi viima teatatud meetme esialgse uurimise. 7. oktoobri 2004. aasta kirjas nõustus Saksamaa Liitvarariik selle tähtaja pikendamisega kuni 31. detsembrini 2004.

9 15. novembri 2004. aasta kirjas ja 22. novembri 2004. aasta kirjas palus komisjon Saksamaa Liitvarariigilt täiendavat teavet.

10 21. detsembri 2004. aasta kirjas määras komisjon Saksamaa Liitvarariigile nõutud teabe esitamiseks 30-päevase tähtaja ja märkis, et kui teavet õigel ajal ei esitata, loeb ta teatise tagasivõetuks määruse nr 659/1999 artikli 5 lõike 3 mõttes.

11 30. märtsi 2005. aasta kirjaga esitas Saksamaa Liitvabariik täiendavat teavet turule vastavuse kohta. Komisjon küsis veel muud teavet 20. mai 2005. aasta kirjas ning Saksamaa Liitvabariik vastas sellele 3. juuni 2005. aasta kirjaga.

12 6. septembri 2005. aasta otsuses K(2005) 3232 lõplik Hessischer Investitionsfonds'i üleandmise kohta Landesbank Hessen-Thüringen Girozentralele vaikiva allutatud sissemaksena (edaspidi „vaidlustatud otsus") asus komisjon esialgse uurimise lõpus seisukohale, et vaidlusalune sissemakse ei ole riigiabi.

13 Vaidlustatud otsuses märkis komisjon, et uurimaks, kas vaidlusalune sissemakse annab Helabale soodustuse, mida saaks kvalifitseerida riigiabiks EÜ artikli 87 lõike 1 tähenduses, tuleb kohaldada „turumajanduse tingimustes tegutseva investori" kriteeriumi (edaspidi „erainvestori kriteerium"), mille kohaselt ei ole aktsiakapitali sissemakse riigiabi, kui see antakse üle tingimustel, millel oleks erainvestor nõus sarnasele eraõiguslikule ettevõtjale vara üle andma. Komisjon viitab selles suhtes Üldkohtu 6. märtsi 2003. aasta otsusele liidetud kohtuasjades T-228/99 ja T-233/99: Westdeutsche Landesbank Girozentrale ja Nordrhein-Westfaleni Liidumaa *vs.* komisjon (EKL 2003, lk II-435, edaspidi „kohtuotsus WestLB").

14 Õigusliku ja majandusliku kvalifikatsiooni osas leiab komisjon kõigepealt, et vaidlusalune sissemakse on sarnane muude turutingimustel tehtud vaikivate allutatud sissemaksetega ja et seetõttu saab poolte vahel kokkulepitud tasu vastavust turutingimustele hinnata võrdlusel selliste teiste sissemaksete eest makstava tasuga. Esiteks märgib komisjon, et vaidlusalune sissemakse oli lepingu projektis sõnaselgelt

määratletud kui vaikiv allutatud sissemakse. Teiseks kinnitab ta, et vaidlusaluse sissemakse tingimused on sarnased muude vaikivate allutatud sissemaksetega, kuna need sissemaksed tuleb tagasi maksta enne aktsiakapitali tagasimaksmist ja kuna Liidumaale makstakse kogu kokkulepitud tasu, mitte proportsionaalne osa kasumist. Ta lisab, et turul on tehtud vaikivaid allutatud sissemakseid, mis on tähtajatud ja *step-up* tingimuseta, nagu ka vaidlusalune sissemakse, ning et selle väärtus ei ole ebatavaline. Lõpuks viitab ta ühes joonealuses viites sissemakse kvalifitseerimise kohta oma 20. oktoobri 2004. aasta otsusele 2006/742/EÜ, Saksamaa poolt [Helabale] antava riigiabi kohta (ELT 2006, L 307, lk 159), mis on esemeks Üldkohtu kohtuasjale T-163/05: Bundesverband deutscher Banken *vs.* komisjon (EKL 2010, lk II-387), milles otsus kuulutatakse täna.

15 Komisjon arvutab seejärel kapitalile vastava tasu, mida Helaba võib kasutada oma laenutegevuse laiendamise tagamiseks. Ta selgitab, et turul vastab vaikiva allutatud sissemakse eest makstav tasu üldkohaldatavale avaldatud intressimäärale, millele on liidetud lisatasu (edaspidi „riskitasu"). Ta leiab aga, et käesoleval juhul tuleb üldkohaldatava avaldatud intressimäära osa turutingimustele vastavast tasust maha arvata, et võtta arvesse seda, et vaidlusalune sissemakse ei anna Helabale juurde käibevara. Samas on komisjon seisukohal, et tööstus- ja kaubanduskäitistelt tasumisele kuuluv maks (edaspidi „kutsetegevusmaks"), mida maksavad Saksamaal tegutsevad tööstus- ja kaubandusinvestorid ja mida käesoleval juhul oli kohustatud maksma Helaba, sest Liidumaa seda tasuma ei pea, tuleb lisada poolte vahel kokkulepitud tasumäärale, sest see on osa Helaba kuludest, mida ta kannab seoses vaidlusaluse sissemaksega.

16 Turutingimustele vastava riskitasu arvutamise osas tugineb komisjon oma järeldustes investeerimispankade kahele ekspertaruandele ja audiitoräriühingu aruandele nende ekspertaruannete kohta. Lähtudes nendest kolmest aruandest leiab komisjon mõistlik olevat võtta riskitasu põhimääraks 65–90 baaspunkti, mis vastab turul konstateeritud

lisatasu määrale selliste vaikivate allutatud sissemaksete puhul, mis antakse Euroopa pangandussektoris eurodes, tähtajatult ja *step-up* tingimusega.

17 Komisjon uurib, kas seda riskitasu tuleb suurendada või vähendada, et võtta arvesse vaidlusaluse sissemakse eripära võrreldes selliste vaikiva allutatud sissemaksetega, mida kasutati võrdlusena nimetatud tasu väljaarvutamiseks. Ta leiab, et selles suhtes peaks lisatasu määr olema 30–40 baaspunkti, et võtta arvesse asjaolu, et erinevalt tähtajatutest sissemaksetest, millega vaidlusalust sissemakset võrreldi, ei sisalda see *step-up* tingimust. Ta on aga ka seisukohal, et riskitasu ei tule suurendada seetõttu, et vaidlusaluse sissemakse üleandmise järel on vaikivate allutatud sissemaksete osakaal Helaba esimese taseme omavahendites 57%, mis on selgelt suurem kui sellist laadi finantsinstrumentide osakaal eraõiguslike pankade omavahendites, ega ka seetõttu, et vaidlusalune sissemakse viib Liidumaale kuuluvate vaikivate allutatud sissemaksete osakaalu Helaba esimese taseme omavahendites 44%-ni. Komisjoni hinnangul võib riskitasu suurendada 10 baaspunkti võrra selleks, et võtta arvesse asjaolu, et tasu makstakse ainult juhul, kui Helaba teenib majandusaastal kasumit, kuid ta ei vasta lõplikult sellele küsimusele, sest selle lisatasu arvessevõtmine ei muuda lõplikku hinnangut.

18 Lõpuks, arvestades kõike eeltoodut järeldab komisjon, et turutingimustele vastav tasu sellise sissemakse eest nagu vaidlusalune sissemakse, on 1–1,4%. Ta järeldab sellest, et Helaba ja Liidumaa vahel kokkulepitud tasumäär 1,65%, millele lisandub kutsetegevusmaksu tasumise kulu, ei ole käsitletav Helabale tehtava soodustusena ning seetõttu ei kvalifitseeru see riigiabiks.

19 Ta lisab, et 2005. aasta mais müüs Helaba eraõiguslikele institutsionaalsetele investoritele vaikiva allutatud sissemakse väärtuses 250 miljonit eurot, mis on tähtajatu ja ilma *step-up* tingimuseta, ning et sellelt sissemakselt makstakse tasu määraga 5,5% aastas. Ta selgitab, et 5,5% tasumäär vastab üldkohaldatavale avaldatud intressimäärale (Euribor või Mid-Swap ning vaidlustatud otsuses täpsustatakse, et nimetatud otsuse vastuvõtmise ajal on see 3,84%), millele on liidetud riskitasu. Komisjoni

hinnangul kinnitavad selle vaikiva allutatud sissemakse tingimused tema seisukohta, et vaidlusaluse sissemakse suhtes kokkulepitud tasu vastab turutingimustes makstavale tasule ja et Helaba saaks vaikiva allutatud sissemakse turul, kui ta vaidlusalust sissemakset ei saaks.

Menetlus ja poolte nõuded

20 Bundesverband deutscher Banken eV (Saksamaa eraõiguslike pankade liit) esitas käesoleva menetluse algatamiseks hagiavalduse, mis saabus Üldkohtu kantseleisse 26. jaanuaril 2006.

21 Üldkohtu kohtukantseleile 6. juunil 2006 ja 13. juunil 2006 esitatud dokumentides palusid vastavalt Helaba ja Liidumaa komisjoni nõuete toetuseks menetlusse astuda. 14. septembri 2006. aasta määrusega rahuldas Üldkohtu kolmanda koja esimees nende avalduse. Menetlusse astujad esitasid menetlusse astuja seisukohad selleks ettenähtud tähtajal. Hageja ja komisjon esitasid menetlusse astuja seisukohtade suhtes oma märkused samuti tähtaegselt.

22 Kuna Üldkohtu kodade koosseisu muudeti ja nimetati ettekandja-kohtunik neljandasse kotta, määrati käesolev kohtuasi lahendamiseks neljandale kojale.

23 Arvestades selle koja ühe kohtuniku ametaja lõppemist, määras Üldkohtu president kodukorra artikli 32 lõike 3 alusel kotta täiendava kohtuniku.

24 20. mai 2008. aasta kirjaga kohustas Üldkohus komisjoni esitama teatud dokumente, sealhulgas ka vaidlustatud otsuse konfidentsiaalse versiooni. Komisjon täitis selle nõude ettenähtud tähtajal.

25 Ettekandja-kohtuniku ettekande alusel otsustas Üldkohus (neljas koda) avada suulise menetluse.

26 Poolte suulised avaldused ja vastused Üldkohtu esitatud küsimustele kuulati ära 9. septembri 2008. aasta kohtuistungil.

27 Kohtuistungil otsustati, et enne suulise menetluse lõppemist lubatakse komisjonil esitada kirjalik vastus ühele Üldkohtu esitatud küsimusele. Komisjon esitas oma vastuse ja hageja oma märkused selleks ettenähtud tähtajal. Suuline menetlus lõpetati 8. oktoobril 2008.

28 Hageja palub Üldkohtul:

– tühistada vaidlustatud otsus;

– mõista kohtukulud välja komisjonilt.

29 Komisjon, keda toetab Helaba, palub Üldkohtul:

– tunnistada hagiavaldus vastuvõetamatuks ja teise võimalusena jätta see põhjendamatuse tõttu rahuldamata;

– mõista kohtukulud välja hagejalt.

30 Liidumaa palub Üldkohtul:

– jätta hagiavaldus rahuldamata;

– mõista kohtukulud välja hagejalt.

Õiguslik käsitlus

1. *Vastuvõetavus*

31 Komisjon, keda toetab Helaba, väidab, et hagiavaldus on vastuvõetamatu, sest vaidlustatud otsus ei puuduta hagejat isiklikult.

32 Tuleb meenutada, et kohtul on õigus iga kohtuasja asjaolusid arvestades hinnata, kas hagiavalduse võib sisulistel põhjustel rahuldamata jätta korrakohase õigusemõistmise kaalutlustel, ilma et eelnevalt lahendataks kostja tõstatud vastuvõetamatuse küsimuses (Euroopa Kohtu 26. veebruari 2002. aasta otsus kohtuasjas C-23/00 P: nõukogu *vs.* Boehringer, EKL 2002, lk I-1873, punktid 51 ja 52, ja Üldkohtu 13. septembri 2006. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-217/99, T-321/00 ja T-222/01: Sinaga *vs.* komisjon, kohtulahendite kogumikus ei avaldata, punkt 68).

33 Käesoleva kohtuasja asjaolusid arvestades on Üldkohus seisukohal, et kõigepealt tuleb uurida hageja väiteid, ilma et eelnevalt lahendataks komisjoni esitatud vastuvõetamatuse väide, sest igal juhul on tühistamishagi järgnevalt väljatoodud põhjustel põhjendamata.

2. *Sisulised küsimused*

34 Hageja esitab kolm väidet, mis puudutavad vastavalt põhjenduse puudulikkust, EÜ artikli 87 rikkumist ja tema menetlusõiguste rikkumist seoses asjaoluga, et komisjon ei algatanud EÜ artikli 88 lõikes 2 ette nähtud ametlikku uurimismenetlust.

Väide, et põhjendus oli puudulik

35 Hageja väidab, et vaidlustatud otsust ei ole piisavalt põhjendatud otsuse osades, mis puudutavad vaidlusaluse sissemakse kvalifitseerimist vaikivaks allutatud sissemakseks selle turutingimustele vastamise hindamiseks, kutsetegevusmaksu arvessevõtmist, refinantseerimiskulude vähendamist ja tasu vastavust turutingimustele.

Vaidlusaluse sissemakse kvalifikatsioon

– Poolte argumendid

36 Hageja väidab, et vaidlustatud otsuse punktis 25 antud komisjoni hinnang, et vaidlusalune sissemakse „on sarnane muude turutingimustel tehtud vaikivate allutatud sissemaksetega", ei ole piisavalt põhjendatud.

37 Esiteks kritiseerib hageja asjaolu, et komisjon põhistab oma hinnangu vaidlusaluse sissemakse kvalifitseerimisel lepingu projektile, mille sisu kokkuvõtet ta ei esitanud. Ta leiab, et komisjon piirdus viitega sellele, et vaidlusaluse sissemakse pooled määratlesid selle lepingu projektis vaikivaks allutatud sissemakseks ja et järelikult ei põhjendanud ta vaidlusaluse sissemakse sarnasust teiste turutingimustel tehtud vaikivate allutatud sissemaksetega.

38 Teiseks väidab ta, et komisjon ei põhjenda vaidlustatud otsuse punktis 26 esitatud asjaolu, et Helaba pankroti või lõpetamise korral tuleb vaidlusalune sissemakse tagasi maksta enne aktsiakapitali, kuigi näiteks leping sissemakse kohta, mis oli vaidluse all eespool punktis 14 viidatud tänase otsusega kohtuasjas T-163/05: Bundesverband deutscher Banken *vs*. komisjon, nägi ette, et selle sissemakse tagasimaksmine ei toimu enne aktsiakapitali tagasimaksmist.

39 Kolmandaks leiab ta, et vaidlustatud otsuse punktis 26 esitatud märkus, et „Liidumaale makstakse kogu kokkulepitud tasu, kuid aktsiakapitali osalusega investoritel

on vaid õigus dividendidele proportsionaalselt teenitud kasumiga", ei ole selge ja et see ei võimalda aru saada, mida komisjon on selle võrdlusega soovinud tõendada.

40 Neljandaks ei põhjenda komisjon vaidlustatud otsuse punktis 27 esitatud asjaolusid, et „kapitaliturgudel on tehtud vaikivaid allutatud sissemakseid, mis on [*step-up*] tingimuseta" ja et „asjassepuutuva vaikiva allutatud sissemakse väärtus ei ole ka ebatavaline". Hageja leiab, et kui komisjon soovis neid asjaolusid tõendada 1998. aasta ja 1999. aasta emissioonidega, millele ta viitas otsuses 2006/742, oleks ta nimetatud otsuse asjassepuutuvat osa pidanud kordama ka vaidlustatud otsuses. Ta on ka seisukohal, et komisjon jättis põhjendamata, miks olukord kapitaliturgudel aastatel 1998 ja 1999 oli sarnane olukorraga, mis valitses vaidlustatud otsuse vastuvõtmise ajal, ehk 2005. aasta suvel. Samuti väidab ta, et 1998. aasta ja 1999. aasta emissioonide osas piirdus komisjon otsuses 2006/742 Saksamaa Liitvabariigi argumentide kordamisega. Märkustes menetlusse astuja seisukohtade kohta lisas ta, et vaidlustatud otsus ei vasta põhjendamiskohustuse nõudele, kuna otsuse mittekonfidentsiaalses versioonis ei ole vaikivad allutatud sissemaksed pankade anonüümsuse tõttu identifitseeritavad.

41 Viiendaks ei põhjendanud komisjon piisavalt vaidlustatud otsuse punktis 29 esitatud asjaolu, et vaidlusalune sissemakse annab Liidumaale „erinevaid eeliseid" võrreldes investeeringuga aktsiakapitali. Hageja väidab selle kohta, et komisjoni esitatud asjaolud on „pealiskaudsed", „ebatäielikud" ja „sisutühjad".

42 Komisjon, keda toetab Helaba, ei nõustu väitega, et vaidlustatud otsus on vaidlusaluse sissemakse vaikivaks allutatud sissemakseks kvalifitseerimise osas puudulikult põhjendatud. Liidumaa selle kohta argumente ei esita.

– Üldkohtu hinnang

43 Tuleb meenutada, et põhjendamiskohustuse ulatus oleneb asjassepuutuva õigusakti laadist ja selle vastuvõtmise kontekstist. Põhjendused peavad selgelt ja ühemõtteliselt väljendama institutsiooni kaalutlusi nii, et ühest küljest saaks kohus teostada kontrolli meetme seaduslikkuse üle ja teisest küljest saaksid huvitatud isikud aru võetud meetme põhjendustest, et oma õigusi kaitsta ja kindlaks teha, kas otsus on sisuliselt põhjendatud (eespool punktis 13 viidatud kohtuotsus WestLB, punkt 278).

44 Ei ole nõutud, et põhjenduses oleks täpsustatud kõik asjakohased faktilised ja õiguslikud asjaolud, kuna otsuse põhjenduse vastavust EÜ artikli 253 nõuetele tuleb hinnata mitte ainult selle sõnastust, vaid ka konteksti ja asjassepuutuva valdkonna kogu õiguslikku regulatsiooni silmas pidades (eespool punktis 13 viidatud kohtuotsus WestLB, punkt 279).

45 Nimelt ei ole komisjon kohustatud võtma seisukohta huvitatud isikute poolt talle esitatud kõigi argumentide suhtes; piisab, kui ta piirdub otsuse seisukohast olulise tähtsusega asjaolude ja õiguslike kaalutluste käsitlusega (eespool punktis 13 viidatud kohtuotsus WestLB, punkt 280).

46 Mis puudutab täpsemalt komisjoni otsust, milles järeldatakse, et teatatud meede ei ole riigiabi, siis nõuab põhjendamiskohustus, et komisjon peab ära märkima need põhjused, miks ta leiab, et asjassepuutuv meede ei kuulu EÜ artikli 87 lõike 1 kohaldamisalasse.

47 Lisaks tuleneb väljakujunenud kohtupraktikast, et põhjendamiskohustus on oluline vorminõue, mida tuleb eristada põhjenduste sisulise õigsuse küsimusest, mis

on vaidlusaluse akti sisulise seaduslikkuse küsimus (vt Üldkohtu 12. septembri 2007. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-239/04 ja T-323/04: Itaalia *vs.* komisjon, EKL 2007, lk II-3265, punkt 117 ja seal viidatud kohtupraktika).

48 Esiteks, mis puudutab hageja kriitikat asjaolu kohta, et komisjon tugineb lepingu projektile, kuigi selle tingimusi ei ole vaidlustatud otsuses välja toodud ja need ei ole ka hagejale või Üldkohtule teada, siis piisab märkusest, et isegi kui komisjon ei esita lepingu projekti tingimuste teksti, toob ta välja sellest projektist tulenevaid erinevaid elemente, millele ta oma õiguslikus hinnangus tugineb, mistõttu nii hagejal kui Üldkohtul on võimalus tutvuda tema põhjenduskäiguga.

49 Argumendi kohta, et komisjon piirdub viitega sellele, et lepingu projektis kvalifitseerisid lepingu pooled vaidlusaluse sissemakse vaikivaks allutatud sissemakseks, tuleb märkida esiteks, et komisjon ei tuginenud ainult poolte poolt vaidlusalusele sissemaksele antud kvalifikatsioonile, ja teiseks, et isegi kui ta oleks seda teinud, ei tuleneks sellest asjaolust vaidlustatud otsuse põhjendamatus, kuna küsimus, kas komisjon võib sissemakse kvalifitseerimisel tugineda ainult asjassepuutuvate poolte antud määratlusele, puudutab komisjoni põhjenduste sisulist õigsust, mitte nende piisavust.

50 Teiseks, mis puudutab väidetavat põhjenduse puudumist komisjoni esitatud asjaolu osas, et vaidlusalune sissemakse kuulub pankroti või lõpetamise korral tagasimaksmisele enne aktsiakapitali, tuleb märkida, et see asjaolu tuleneb lihtsalt lepingu projekti ühest tingimusest (vt eespool punkt 5) ja et järelikult ei pea see olema põhjalikumalt põhjendatud. Hageja väljendatud kahtlus küsimuses, kas see asjaolu on tõene või väär, ei puuduta vaidlustatud otsuse põhjenduse piisavust, vaid selle sisulist õigsust, täpsemalt komisjoni esitatud faktide sisulist õigsust.

51 Kolmandaks, mis puudutab komisjoni esitatud selle asjaolu põhjendatust, mille kohaselt Liidumaale „makstakse kogu kokkulepitud tasu, kuid aktsiakapitali osalusega investoritel on vaid õigus dividendidele proportsionaalselt teenitud kasumiga", siis tuleb märkida, et vaidlustatud otsuse põhjenduse 26 – mille kohaselt Liidumaale nagu igale investorile, kes teeb kapitaliturul vaikiva allutatud sissemakse, makstakse kogu kokkulepitud tasu – lause lugemisel tervikuna on selge, et komisjon oli seisukohal, et vaidlusaluse sissemakse eest kokkulepitud tasu vorm oli omane vaikivale allutatud sissemaksele, mitte sissemaksele aktsiakapitali, ja et see asjaolu muude asjaolude seas aitas vaidlusaluse sissemakse määratleda vaikivaks allutatud sissemakseks. Hageja kahtlus selle üle, kas vaidlusaluse sissemakse eest kokkulepitud tasu vorm on ikka vaikivale allutatud sissemaksele omane, ei puuduta vaidlustatud otsuse põhjendatust, vaid selle sisulist õigsust.

52 Neljandaks, mis puudutab komisjoni esitatud selle asjaolu põhjendatust, mille kohaselt „kapitaliturgudel on tehtud vaikivaid allutatud sissemakseid, mis on [*step-up*] tingimuseta" ja et „asjassepuutuva vaikiva allutatud sissemakse väärtus ei ole […] ebatavaline", siis piisab märkusest, et komisjon vaid märkis ära need kaks asjaolu, mis tulenesid selgelt ekspertaruannetes kajastuvast teabest ja eriti turul tehtud tehingutest, millele ta viitas vaidlustatud otsuse põhjendustes 49 ja 56. Joonealuses viites otsusele 2006/742 tehtud viide ei käi mitte nende kahe faktilise asjaolu kohta, vaid komisjoni poolt vaidlusaluse sissemakse vaikivaks allutatud sissemakseks kvalifitseerimise põhjenduskäigu kui terviku kohta, et võrrelda kokkulepitud tasu turutingimustega. Kuna komisjon ei tuginenud nende asjaolude tuvastamisel andmetele asjassepuutuvate turgude kohta aastatel 1998 ja 1999, ei pidanud ta ka põhjendama, miks oli 1998. aastal ja 1999. aastal olukord turul sarnane olukorraga vaidlustatud otsuse vastuvõtmise ajal.

53 Argumendi kohta, et komisjon ei tohtinud otsusele 2006/742 viidata ja et ta oleks pidanud nimetatud otsuse asjassepuutuvaid osasid vaidlustatud otsuses kordama, tuleb märkida, et seda argumenti kohtupraktika ei toeta, sest kohtupraktika kohaselt on otsus piisavalt põhjendatud, kui selles viidatakse dokumendile, mis on juba otsuse adressaadi valduses ja mis sisaldab asjaolusid, millele institutsioon oma otsuses

tugines (vt selle kohta ja analoogia alusel Üldkohtu 24. aprilli 1996. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-551/93, T-231/94, T-232/94, T-233/94 ja T-234/94: Industrias Pesqueras Campos jt *vs.* komisjon, EKL 1996, lk II-247, punkt 144); see on ka käesolevas asjas nii, sest hagejale edastati otsus 2006/742 kohe pärast selle vastuvõtmist ja mitu kuud enne vaidlustatud otsuse vastuvõtmist.

54 Argumendi osas, et vaidlustatud otsus ei ole piisavalt põhjendatud, kuna võrdlemisel kasutatud vaikivad allutatud sissemaksed ei ole identifitseeritavad neid teinud pankade anonüümsuse tõttu, tuleb toonitada, et hageja kritiseerib tegelikult hagiavalduse esitamise ajal tema käsutuses oleva mittekonfidentsiaalse versiooni ebatäielikkust, mitte vaidlustatud otsuse põhjendust ennast. Lisaks tuleb märkida, et käesolevas asjas ei takistanud teatud andmete väljajätmine sellest versioonist hagejat oma õigusi kaitsmast ja kontrollimast vaidlustatud otsuse põhjendatust. Nimelt esiteks, olenemata asjaolust, et sissemakseid teinud pankade nimed olid kustutatud, sisaldas vaidlustatud otsuse mittekonfidentsiaalne versioon piisavalt arusaadavalt hindamiselemente, mille alusel komisjon oma seisukoha kujundas. Teiseks edastati hagejale menetluse käigus igal juhul ka vaidlustatud otsuse konfidentsiaalne versioon (vt eespool punkt 24) – nagu see toimetati kätte Saksamaa Liitvabariigile –, ilma et ta oleks asjassepuutuvate lõikude põhjal teinud uusi märkusi.

55 Viiendaks, mis puudutab komisjoni hinnangut, et vaidlusalune sissemakse andis Liidumaale eeliseid võrreldes investeeringuga aktsiakapitali, tuleb märkida, et hageja, kelle arvates on komisjoni esitatud asjaolud „pealiskaudsed", „ebatäielikud" ja „sisutühjad", ei kritiseeri tegelikult põhjenduse puudulikkust, vaid selles esitatud hinnangu sisulist õigsust.

56 Neid asjaolusid arvestades tuleb asuda seisukohale, et vaidlustatud otsus ei ole vaidlusaluse sissemakse kvalifikatsiooni osas puudulikult põhjendatud.

Kutsetegevusmaksu arvessevõtmine

– Poolte argumendid

57 Hageja väidab, et vaidlustatud otsuses ei sisaldu ühtegi selgitust põhjenduses 36 esitatud hinnangule, mille kohaselt oleks „turumajandustingimustes tegutsev […] institutsionaalne investor [kutsetegevusmaksust] tekkiva kulu hüvitamiseks nõudnud suuremat tasu kui nõudis Liidumaa" ja „Helaba omalt poolt oleks olnud igati võimeline seda lisatasu sellisele investorile maksma".

58 Komisjon, keda toetab Helaba, ei ole nõus väitega, et vaidlustatud otsus on puudulikult põhjendatud osas, mis puudutab kutsetegevusmaksu kui Helaba poolt vaidlusaluse sissemakse tõttu kantava kulu arvessevõtmist. Liidumaa selle kohta argumente ei esita.

– Üldkohtu hinnang

59 Tuleb märkida, et käesolevas asjas on komisjon vaid kasutanud järeldusi, millele ta jõudis otsuses 2006/742 selles asjas käsitletava sissemakse kohta. Nagu nähtub eeltoodust (vt eespool punkt 53), oli see otsus juba hageja valduses.

60 Otsuse 2006/742 analüüsist ja hageja argumentidest ilmse hindamisvea kohta, mille komisjon on väidetavalt teinud eespool punktis 14 viidatud tänase otsusega kohtuasja T-163/05: Bundesverband deutscher Banken *vs.* komisjon punktides 188–192,

ei nähtu sellist põhjenduse puudust, mis takistaks hagejal see otsus vaidlustada või Üldkohtul hinnata selle sisulist põhjendatust.

61 Eeltoodust tuleneb, et igal juhul järgiti vaidlustatud otsuses hagejale kättesaadavat otsustuspraktikat, mistõttu võis seda põhjendada kokkuvõtlikult (vt selle kohta Euroopa Kohtu 26. novembri 1975. aasta otsus kohtuasjas 73/74: Groupement des fabricants de papiers peints de Belgique jt *vs.* komisjon, EKL 1975, lk 1491, punkt 31).

Refinantseerimiskulude vähendamine

– Poolte argumendid

62 Hageja väidab, et vaidlustatud otsuse põhjendused 37–41 ei võimalda aru saada, mis kriteeriumide põhjal komisjon järeldas, et Helaba kannab tõesti täiendavaid refinantseerimiskulusid võrreldes sellega, mis need kulud oleksid siis, kui ta oleks saanud vaikiva allutatud sissemakse rahas refinantseerimise brutomääraga, ega ka mõista, miks see, et tasu on maksustamisel mahaarvatav, õigustab refinantseerimiskulude vähendamist.

63 Komisjon, keda toetab Helaba, ei nõustu väitega, et vaidlustatud otsus on puudulikult põhjendatud osas, mis puudutab selle asjaolu arvessevõtmist, et Helaba kannab käesoleval juhul täiendavaid refinantseerimiskulusid. Liidumaa selle kohta argumente ei esita.

– Üldkohtu hinnang

64 Tuleb märkida, nagu seda teeb ka hageja hagiavalduses, et käesolevas asjas on komisjon vaid kasutanud järeldusi, millele ta jõudis otsuses 2006/742 selles asjas käsitletava sissemakse kohta.

65 Neil asjaoludel ja arvestades, et Üldkohus leidis eespool punktis 14 viidatud tänase otsusega kohtuasjas T-163/05: Bundesverband deutscher Banken *vs.* komisjon, et komisjon on oma järeldust piisavalt põhjendanud (vt kohtuotsuse punktid 265–267), tuleb jätta tähelepanuta hageja argumendid vaidlustatud otsuse põhjenduse väidetava puudumise tõttu, sest see oli otsuse 2006/742 põhjendust arvestades igal juhul arusaadav (vt eespool punkt 61).

Liidumaa ja Helaba vahel kokkulepitud tasu vastavus turutingimustele

– Poolte argumendid

66 Hageja hinnangul on puudulikud komisjoni põhjendused, millele ta tugines järelduses, et Liidumaa ja Helaba vahel kokkulepitud tasu vastas turutingimustele. Ta märgib, et vaidlustatud otsuse põhjenduses 69 esitatud asjaolu, et kuna vaikivad allutatud sissemaksed moodustavad suure osa esimese taseme omavahenditest, on suurem võimalus neid sissemakseid kasutada „aktsiakapitali asemel", on puudulik ja vastuolus märkusega, et pankroti korral tuleb vaikiv allutatud sissemakse tagasi maksta enne aktsiakapitali. Ta leiab ka, et põhjendatud ei ole vaidlustatud otsuse põhjenduses 73 komisjoni esitatud asjaolu, et Liidumaal on oluline mõju Helaba võetavate riskide laadi kindlaksmääramisel ja et komisjon ei selgita, kas vaidlustatud otsuse põhjenduses 74 viidatud 500 miljoni euro suuruse emissiooni, mille märkis ainult üks investor,

tingimused on võrreldavad vaidlusaluse sissemakse tingimustega, mistõttu hageja ega Üldkohus ei saa kontrollida nende kahe sissemakse sarnasust.

67 Komisjon, keda toetab Helaba, ei nõustu väitega, et vaidlustatud otsus ei ole piisavalt põhjendatud osas, mis puudutab vaidlusaluse sissemakse eest makstava tasu turutingimustele vastavust. Liidumaa selle kohta argumente ei esita.

– Üldkohtu hinnang

68 Komisjoni esitatud asjaolu kohta, et kuna vaikivad allutatud sissemaksed moodustavad suure osa esimese taseme omavahenditest, on suurem võimalus neid sissemakseid kasutada „aktsiakapitali asemel", tuleb märkida, et kuigi see sõnastus ei ole väga hea, nähtub vaidlustatud otsuse terviklikul lugemisel selgelt, et komisjon ei üritanud selle kinnitusega määratleda aktsiakapitali ja vaikiva allutatud sissemakse tagasimaksmise järjekohta pankroti korral, vaid viitas, et risk, et aktsiakapital ei ole majandusraskuste tekkimisel piisav, on suurem siis, kui vaikivad allutatud sissemaksed moodustavad suure osa esimese taseme omavahenditest. Järelikult ei takista see asjaolu hagejal vaidlustatud otsust vaidlustada ega Üldkohtul kontrollida selle otsuse õiguspärasust.

69 Komisjoni esitatud asjaolu kohta, et Liidumaal on oluline mõju Helaba võetavate riskide laadi kindlaksmääramisel, tuleb märkida, et komisjon selgitas selle asjaolu tausta vaidlustatud otsuse punktis 73. Kuigi on tõsi, et see selgitus oli kustutatud vaidlustatud otsuse mittekonfidentsiaalsest versioonist, mis oli hageja käsutuses hagiavalduse esitamise ajal, esitas komisjon Üldkohtu palvel ka selle otsuse konfidentsiaalse

versiooni, mis edastati hagejale enne kohtuistungit (vt eespool punkt 24). Neid asjaolusid arvestades tuleb asuda seisukohale, et hageja sai oma õigusi kaitsta.

70 Asjaolu kohta, et komisjon ei selgita, kas ainult ühe investori märgitud 500 miljoni euro suuruse emissiooni tingimused on võrreldavad vaidlusaluse sissemakse tingimustega, tuleb märkida, et vaidlustatud otsusest nähtub, et komisjon viitas sellele näitele, et illustreerida seda, et investori kõigi riskide koondamine ühte ettevõtjasse ei ole välistatud. Küsimus, kas see, et riskide koondumine ühte konkreetsesse ettevõtjasse ei ole välistatud, on piisav, et järeldada, et Liidumaa ja Helaba vahel kokkulepitud tasu vastab turutingimustele, ei puuduta vaidlustatud otsuse põhjendust vaid põhjenduste sisulist õigsust.

71 Eeltoodut arvestades tuleb asuda seisukohale, et vaidlustatud otsuse põhjendus ei ole puudulik osas, mis puudutab vaidlusaluse sissemakse eest kokkulepitud tasu vastavust turutingimustele.

72 Seega tuleb väide vaidlustatud otsuse põhjenduse puudumise kohta tagasi lükata.

Väide, et rikutud on EÜ artiklit 87

Poolte argumendid

73 Hageja väidab, et komisjon on rikkunud EÜ artiklit 87 sellega, et ta asus seisukohale, et vaidlusaluse sissemakse eest makstav tasu on kooskõlas erainvestori kriteeriumiga ega ole järelikult riigiabi.

74 Ta märgib selle kohta, et komisjon on teinud ilmse hindamisvea esiteks järelduse tõttu, et turutingimustele vastamise hindamiseks tuleb Helaba poolt tasumisele kuuluv kutsetegevusmaks liita Liidumaa ja Helaba kokkulepitud tasumäärale, kuna see on osa kulust, mida Helaba kannab seoses nimetatud sissemaksega, ja teiseks seetõttu, et arvesse tuleb võtta asjaolu, et Helaba kannab kulusid seoses turult likviidsete vahendite saamisega, mida vaidlusalune sissemakse ei anna, ja kolmandaks seetõttu, et turutingimustele vastav riskitasu oleks väiksem kui 1,65%, milles pooled kokku leppisid ning mis kutsetegevusmaksu mõjul suurenes.

75 Vaidlusaluse sissemakse likviidsuse puudumise tõttu Helaba kantud refinantseerimiskulude ja kutsetegevusmaksu arvessevõtmise osas kordab hageja sisuliselt eespool punktis 14 viidatud tänase otsusega kohtuasjas T-163/05: Bundesverband deutscher Banken *vs*. komisjon juba esitatud argumente, millele viidatakse vastavalt selle kohtuotsuse punktides 185, 186 ja 263.

76 Tasu sobiva määra osas on ta sisuliselt seisukohal, et vaidlusaluse sissemakse riskiaste on palju kõrgem kui turul emiteeritud vaikivate allutatud sissemaksete oma, mistõttu oleks erainvestor nõudnud sellise sissemakse eest suuremat tasu võrreldes tasuga, mida asjassepuutuval turul pakutakse. Ta tugineb vaidlusaluse sissemakse suurusele, Liidumaa kohustusele investeeringut mitte lõpetada ning riskile pankroti korral kahju kanda. Ta leiab ka, et see, et vaidlusaluse sissemakse eest kokkulepitud tasu ei ole muutuv, ei ole turutingimustele vastava tasumäära kindlaksmääramise seisukohast asjakohane ja et komisjon ei oleks tohtinud tugineda Helaba poolt 2005. aastal emiteeritud vaikivale allutatud sissemaksele, sest see ei ole vaidlusaluse sissemaksega võrreldav.

77 Komisjon, keda toetavad Liidumaa ja Helaba, nende argumentidega ei nõustu.

Üldkohtu hinnang

78 Argumendid kutsetegevusmaksu ja refinantseerimiskulude arvessevõtmise kohta tuleb tagasi lükata samadel põhjustel, mis on välja toodud eespool punktis 14 viidatud tänase otsusega kohtuasja T-163/05: Bundesverband deutscher Banken *vs*. komisjon punktides 188–192 ja 269–291.

79 Argumentide osas, millega tahetakse tõendada, et vaidlusaluse sissemakse riskiaste on kõrgem kui nende vaikivate allutatud sissemaksete oma, mida komisjon võrdluseks tõi, tuleb järjestikku analüüsida, milline tähtsus on turutingimustele vastava tasu arvutamiseks ja seega riigiabi esinemise hindamiseks argumentidel, mis puudutavad investeeringu mahtu, Liidumaa kohustust investeeringut mitte lõpetada, kahju kandmise riski pankroti korral, asjaolu, et vaidlusaluse sissemakse eest makstav tasu ei ole muutuv, ja komisjoni poolt Helaba 2005. aasta emissiooniga tehtud võrdluse asjakohasust.

– Investeeringu suurus

80 Hageja märgib selle kohta, et komisjon ei võtnud vaidlusaluse sissemakse kvalifitseerimisel ning Liidumaa ja Helaba vahel kokkulepitud tasu ning turul emiteeritud vaikivate allutatud sissemaksete puhul makstava riskitasu võrdlemisel nõuetekohaselt arvesse investeeringu suuremahulisust.

81 Esiteks, mis puudutab investeeringu suuremahulisust vaidlusaluse sissemakse kvalifitseerimisel vaikivaks allutatud sissemakseks, et seda võrrelda turutingimustega, siis väidab hageja, et asjaolud, et selle tegi ainult üks investor, et Liidumaale kuulus 44% Helaba esimese taseme omavahenditest ja et ta koondas 83% oma investeeringutest

ühte panka, muudab vaidlusaluse sissemakse aktsiakapitali sarnaseks, kuna Liidumaa risk on kõrgem kui nende investorite risk, kes märgivad turul emiteeritud vaikivaid allutatud sissemakseid.

82 Kõigepealt selle kohta, et kogu vaidlusaluse sissemakse tegi ainult üks investor, märgib hageja eespool punktis 13 viidatud kohtuotsusele WestLB (punkt 255) tuginedes, et investor, kes teeb üksi kogu investeeringu, ei saa arvesse võtta teiste turuosaliste käitumist ning tal on seetõttu suurem risk.

83 Tuleb märkida, et eespool punktis 13 viidatud kohtuotsuse WestLB punktis 255 Üldkohus lihtsalt märkis – viies läbi investeeringu eest makstava tasu kohasuse analüüsi, mitte investeeringu kvalifitseerimist –, et hoolas erainvestor, st investor, kes soovib saada maksimaalset kasumit, võtmata liigselt riske võrreldes teiste turuosalistega, nõuaks üldjuhul vähemalt sellist tulusust, mis vastab asjassepuutuva sektori keskmisele tulususele.

84 Tuleb märkida, et see Üldkohtu viide teiste turuosaliste käitumisele ei toeta hageja argumente, kuna sellel puudub seos küsimusega, kas see, et investor märgib üksi kogu emissiooni, suurendab investeeringu riskiastet.

85 Edasi, asjaolu kohta, et Liidumaa tehtud vaikivad allutatud sissemaksed esindasid 44% Helaba esimese taseme omavahenditest ning 83% Liidumaa investeeringutest, tuleb märkida, et ei ole selgelt väär järeldada – mida komisjon kaudselt ka tegi –, et need kaks asjaolu ei ole asjassepuutuvad, kui tehti kindlaks seda, kas vaidlusalune sissemakse on oma riskiastmelt lähedasem aktsiakapitalile või turul tehtud vaikivatele allutatud sissemaksetele, ning kui seega tehti kindlaks ka seda, kas vaidlusaluse sissemakse eest kokkulepitud tasu turutingimustele vastavuse uurimisel tuleb arvesse võtta vaikiva allutatud sissemakse eest makstavat tasu või aktsiakapitali. Selles osas tuleb lähtuda eespool punktis 14 viidatud tänase otsusega kohtuasja T-163/05:

Bundesverband deutscher Banken *vs.* komisjon punktidest 140 ja 141, milles Üldkohus lükkas tagasi hageja sarnased argumendid.

86 Samuti tuleb tagasi lükata hageja argument, mille kohaselt läks komisjon sellega, et ta ei võtnud vaidlusaluse sissemakse kvalifitseerimisel arvesse Liidumaa osa Helaba esimese taseme omavahendites, vastuollu oma 20. oktoobri 2004. aasta otsusega 2006/737/EÜ: Saksamaa abi kohta Westdeutsche Landesbank – Girozentralele (WestLB), nüüd WestLB AG-le (ELT 2006, L 307, lk 22), milles ta leidis, et investeeringu suurus on kaudne tõend sarnasuse kohta aktsiakapitaliga.

87 Nimelt tuleb asuda seisukohale, et otsuses 2006/737 ei olnud kaudne tõend aktsiakapitali tehtava investeeringuga samastatavuse kohta mitte esimese taseme omavahendite suurus, mida Nordrhein-Westfaleni Liidumaa ainsa märkijana esindas, vaid tehingu koguväärtus, ja seda asjaolu tõttu, et erinevalt käesolevast asjast sai sel ajal nii suurt osa esimese taseme omavahenditest pank esindada vaid osalusega aktsiakapitalis, sõltumata küsimusest, kas investeeringu tegi üks või mitu investorit (vt otsuse 2006/737 põhjendused 204 jj).

88 Teiseks, mis puudutab investeeringu suuruse olulisust turutingimustele vastava tasu kindlaksmääramisel, siis vaidlustab hageja neli argumenti, millele komisjon tugines, järeldades, et Helabas Liidumaa suure osaluse arvessevõtmiseks ei olnud vaja tasu suurendada.

89 Esmalt vaidleb hageja vastu sellele, et riski, mis tekkis Liidumaa investeeringute koondumise tõttu Helabasse, kompenseerib see, et Liidumaa tasu ei vähendatud olenemata asjaolust, et turul tooks kogu emissiooni märkimine ühe investori poolt kaasa tasu vähenemise. Ta väidab, et viide võimalikule tasu vähenemisele turul ei ole

käesolevas asjas asjakohane, sest vaidlusaluse sissemakse tegemise võimalust ei pakutud suurele hulgale investoritele, kes omavahel konkureeriks.

90 Tuleb märkida, et see, et sissemakset turul läbi ei räägitud, ei muuda ilmselt vääraks hinnangut, et arvesse võib võtta tasu vähendamist, mis neutraliseerib selle võimaliku suurenemise Liidumaa suure riski tõttu Helabas. Nimelt ei väida hageja, et Helaba ei oleks võinud turult – võimalik, et paljudelt investoritelt – saada sissemakset, mis tema seisukohast oleks olnud olemuselt sama, mis vaidlusalune sissemakse (maht, tähtajatus, riskitasu). Neid asjaolusid arvestades oleks Helaba võinud panna Liidumaa tasu võimalikust suurendamisest loobuma, et võtta arvesse tema riski Helaba suhtes, kuna viimane oleks võinud pakkumise tagasi lükata ja saada turult vahendeid väiksema kuluga.

91 Teiseks leiab hageja komisjoni esitatud asjaolu kohta, et Liidumaal on suur mõju Helaba strateegilise riski laadi kindlaksmääramisel, et vaidlustatud otsuse mittekonfidentsiaalne versioon ei võimalda tal teada saada, mis põhjustel komisjon selle järelduse tegi, ja et igal juhul ei selgita see, miks peaks Liidumaa selle tõttu loobuma vaidlusaluse sissemakse eest makstavast sobivast tasust.

92 Tuleb märkida, et isegi kui hageja tundub vaidlustavat vaidlustatud otsuse põhjenduse piisavust, kuuluvad need argumendid hagiavalduse ossa „Komisjoni vigased argumendid", mis on osa väitest EÜ artikli 87 rikkumise kohta ja mitte väitest põhjenduse puudulikkuse kohta.

93 Igal juhul, mis puudutab asjaolu, et vaidlustatud otsuse mittekonfidentsiaalses versioonis ei ole esitatud põhjust, miks komisjon järeldas, et Liidumaal on suur mõju

Helaba strateegilise riski laadi kindlaksmääramisel, siis tuleb viidata eespool punktile 69, milles Üldkohus selle argumendi juba tagasi lükkas.

94 Tasu suuruse ja Helaba strateegilise riski laadi kindlaksmääramisele avaldatava Liidumaa suure mõju vahelise seose kohta tuleb märkida, et vaidlustatud otsuse põhjenduste 71–74 lugemisel nähtub, et komisjoni hinnangul vähendas see mõju – koos veel kolme asjaoluga, mida ta uuris – Liidumaa riske, mis tulenesid sellest, et tal oli suur osalus Helaba esimese taseme omavahendites ja et see hõlmas 83% tema investeeringutest, ja et seetõttu Liidumaa mitte ei loobunud vaidlusaluse sissemakse eest suuremast tasust, vaid nõustus kohase tasuga, arvestades tehingu kõiki asjaolusid. Tuleb aga siiski märkida, et hageja ei esita konkreetset argumenti, millega ta tõendaks, et on ilmselt väär asuda seisukohale, et Liidumaa suur mõju Helaba riski laadi kindlaksmääramisel võib neutraliseerida Liidumaa riski, mis tuleneb sellest, et talle kuulub suur osalus Helaba esimese taseme omavahendites ja sellesse koondub 83% tema investeeringutest.

95 Kolmandaks leiab hageja, et komisjoni viide ühe investori märgitud 500 miljoni euro suurusele emissioonile ei ole asjakohane. Ta kritiseerib asjaolu, et komisjon ei täpsustanud, millise tehinguga on tegu ja millised on selle tehingu iseärasused; hageja väidab, et seda arvestades ei ole võimalik asuda seisukohale, et see, et Liidumaa tegi kogu vaidlusaluse sissemakse, ei ole midagi ebatavalist.

96 Tuleb märkida, nagu kinnitab ka hageja, et ainuüksi asjaoluga, et üks investor märkis 500 miljoni euro suuruse emissiooni, ei saa tõendada, et vaidlusaluse sissemaksega seotud riski laadi tõttu peab tasu suurus olema suurem kui riskitasu, mida vaikivate allutatud sissemaksete eest turul maksti. Nimelt arvestades, et komisjon ei uuri selle sissemakse eest makstud riskitasu, ei saa selle argumendiga toetada järeldust, et Liidumaa investeeringute kontsentreeritus Helabasse ei peaks kaasa tooma tasu suurenemist.

97 Neljandaks väidab hageja vastu sellele, et asjaolu, et Liidumaa kapitaliosaluste väärtus Helabast erinevates ettevõtjates on kokku 361,5 miljonit eurot, vähendab kapitali kontsentreerituse suurt riski, mis Liidumaa seoses Helabaga võttis.

98 Tuleb märkida, et ainuüksi asjaolust, et Liidumaa ei koonda Helabasse mitte kõiki oma investeeringuid, vaid 87% nendest, ei piisa, et toetada komisjoni järeldust, et Liidumaa oluline osalus Helabas ei õigusta vaidlusaluse sissemakse eest kokkulepitud lisatasu.

99 Kuid arvestades eespool punktides 88–94 täheldatut, ei saa see, et komisjoni poolt viimati mainitud asjaolude äramärkimine vaidlustatud otsuses ei võimaldanud järeldada, et lisatasu Liidumaa riski koondumise tõttu Helabasse ei olnud vajalik, kaasa tuua vaidlustatud otsuse tühistamist (vt selle kohta Üldkohtu 12. detsembri 2006. aasta otsus kohtuasjas T-155/04: SELEX Sistemi Integrati *vs.* komisjon, EKL 2006, lk II-4797, punkt 47).

100 Samuti tuleb märkida, et Liidumaa poolt Helabasse tehtud investeeringu suurus tuleneb osaliselt tema otsusest eespool punktis 14 viidatud tänase otsusega kohtuasjas T-163/05: Bundesverband deutscher Banken *vs.* komisjon vaidluse all olnud erifondi mitte osadeks jagada ja et see Liidumaa riskide koondumine ei toimu mingi Helaba spetsiifilise huvi tõttu, mis paneks teda Liidumaale maksma tasu tema riski suurendamise eest (vt nimetatud kohtuotsuse punktid 229 ja 230).

101 Arvestades eespool toodud kaalutlusi asub Üldkohus seisukohale, et hageja argumendid Liidumaa investeeringu suuruse kohta Helabas ei tõenda, et komisjon on teinud ilmse hindamisvea, järeldades, et vaidlusaluse sissemakse eest makstav tasu ei peaks olema suurem kui vaikivate allutatud sissemaksete eest turul makstav riskitasu.

– Investeerimise lõpetamise võimatus

102 Hageja väidab, et see, et Liidumaal ei olnud õigust investeerimist lõpetada, on määrav erinevus võrreldes turul eksisteerivate vaikivate allutatud sissemaksetega ja ta kritiseerib seda, et komisjon ei võtnud turutingimustele vastava tasu kindlaksmääramisel seda asjaolu arvesse. Hageja kordab argumente, mis ta esitas kohtuasjas T-163/05 ja mida korrati eespool punktis 14 viidatud tänase otsusega kohtuasja T-163/05: Bundesverband deutscher Banken *vs*. komisjon punktides 151 ja 233. Seega tuleb need tagasi lükata põhjustel, mis on esitatud nimetatud kohtuotsuse punktides 152–154 ja 234–237.

– Kahju kandmise risk pankroti korral

103 Hageja väidab, et risk kanda pankroti korral kahju, on määrav erinevus võrreldes turul eksisteerivate vaikivate allutatud sissemaksetega ja ta kritiseerib seda, et komisjon ei võtnud turutingimustele vastava tasu kindlaksmääramisel seda asjaolu arvesse. Selles osas kordab ta esiteks argumente, mis ta esitas otsuse 2006/742 kohta eespool punktis 14 viidatud tänase otsusega kohtuasjas T-163/05: Bundesverband deutscher Banken *vs*. komisjon, ja mida korrati selle kohtuotsuse punktis 108, ning teiseks kinnitab ta – olemata saanud enne hagiavalduse esitamist konfidentsiaalsuse tõttu lepingu projekti –, et oli tõenäoline, et pooled nägid ette vaidlusaluse sissemakse tagastamise madalama järjekoha võrreldes aktsiakapitaliga, nagu tema hinnangul toimiti viidatud kohtuotsuse aluseks olnud kohtuasjas arutluse all oleva sissemakse puhul.

104 Lepingu projekti sisu osas piisab, kui märkida, et selle punktis 4 on ette nähtud, et „[Helaba] vara jagamisel pankrotimenetluses või tema lõpetamisel makstakse vaidlusalune sissemakse tagasi pärast kõigi Helaba võlausaldajate nõuete rahuldamist, sealhulgas esimese taseme omavahendeid esindavatest väärtpaberitest tulenevate nõuete rahuldamist ja muust tagatiskapitalist KWG § 10 lõike 5a tähenduses tulenevate nõuete rahuldamist, kuid enne aktsiakapitali osalusega teiste isikute nõuete rahuldamist".

105 Seega nähtub lepingu projektist, et vaidlusaluse sissemakse järjekoht on kõrgemal aktsiakapitali omast, ja nagu märkis ka komisjon vaidlustatud otsuse põhjenduses 26, on see võrreldav turul eksisteerivate vaikivate allutatud sissemaksete järjekohaga, mis räägib selle kasuks, et Liidumaa ja Helaba vahel kokkulepitud tasu saab võrrelda turul eksisteerivate vaikivate allutatud sissemaksete eest kokkulepitud tasuga, mitte aktsiakapitali tehtud investeeringu eest makstava tasuga. Samuti tuleb täheldada, et hageja, kes sai lepingu projekti pärast seda, kui Üldkohus oli komisjonile vastavasisulise nõude esitanud, ei esitanud selle kohta mingeid märkusi.

106 Hageja esitatud muud argumendid tuleb tagasi lükata põhjustel, mis on esitatud eespool punktis 14 viidatud täna kuulutatud otsuse kohtuasjas T-163/05: Bundesverband deutscher Banken *vs.* komisjon punktis 109.

– Tasu muutumatuse asjassepuutuvus

107 Hageja väidab esiteks, et vaidlustatud otsuse põhjendustest 26 ja 29 nähtub, et komisjoni arvates see, et vaidlusaluse sissemakse eest makstav tasu ei ole muutuv ega sõltu põhimõtteliselt majandusaasta tulemustest, samas kui dividendid sõltuvad Helaba majandusaasta kasumist, on eelis võrreldes investeerimisega aktsiakapitali. Ta leiab, et vaidlusaluse sissemakse eest makstava tasu struktuuril on majanduslikust aspektist võrreldes aktsiakapitali tehtud investeeringu tasustamisega nii eeliseid kui ka negatiivseid külgi.

108 Selle kohta tuleb märkida, et kuigi on tõsi, et komisjon märgib vaidlustatud otsuse punktis 29, et vaikiv allutatud sissemakse on Liidumaale teatud mõttes soodsam kui erifondi üleandmine aktsiakapitali, ei tugine ta vaidlusaluse sissemakse kvalifitseerimisel oma hinnangus sellele kinnitusele. Tasu osas toetub see kvalifikatsioon vaidlustatud otsuse punktis 26 esitatud asjaolul, et Liidumaa, nagu iga kapitaliturul tegutsev investor, kes teeb vaikiva allutatud sissemakse, saab terviklikku tasu, samas kui aktsiakapitali investeerinud investoril on õigus dividendidele, mis on proportsionaalne

osa teenitud kasumist. Komisjon ei väida seega, et muutumatu tasu on soodsam kui õigus dividendidele. Ta piirdub seisukohaga, et muutumatu tasu, nagu on ette nähtud vaidlusaluse sissemakse eest, on pigem omane vaikivale allutatud sissemaksele kui aktsiakapitalile, ning et järelikult on vaidlusaluse sissemakse eest kokkulepitud tasu liik omane turul eksisteerivatele vaikivatele allutatud sissemaksetele.

109 Neid asjaolusid arvestades ei tule uurida hageja argumente vaidlustatud otsuse punktis 29 esitatud komisjoni kinnituse, et vaikiv allutatud sissemakse on Liidumaale teatud mõttes soodsam kui erifondi üleandmine aktsiakapitali, põhjendatuse kohta.

110 Hageja leiab teiseks, et vastupidi sellele, mida väidab komisjon, ei ole muutumatu tasu omane vaikivale allutatud sissemaksele, nagu ei ole muutuv tasu omane aktsiakapitalile. Ta viitab argumentidele, mis ta esitas eespool punktis 14 viidatud tänase otsusega kohtuasjas T-163/05: Bundesverband deutscher Banken *vs*. komisjon. Neid argumente korrati nimetatud kohtuotsuse punktides 113–122.

111 Hageja väidab kolmandaks, et asjaolu, et Liidumaa õigus tasule sõltub Helaba aasta ülejäägi olemasolust, on Liidumaa kahjuks mängiv erinevus võrreldes turul eksisteerivate vaikivate allutatud sissemaksete tasude struktuuriga, kuna nende puhul sõltub õigus tasule üldjuhul emitendi majandusaasta kasumist ja vaid teatud asjaoludel aasta ülejäägist, mistõttu on vähem tõenäoline, et emitent peatab tasu maksmise.

112 Tuleb märkida, et ekspertaruannetest, millele komisjon vaidlustatud otsuse punktides 59 ja 60 viitab, nähtub, et vastupidi hageja väidetule ei ole ilmne, et vaidlusaluse sissemakse eest tasu maksmise tingimused on Liidumaale ebasoodsamad kui turu normaaltingimused. Kuigi investeerimispank A tõesti leidis, et see oli nii, asusid

investeerimispank B ja audiitoräriühingud seisukohale, et vaidlusaluse sissemakse eest tasu maksmise tingimused olid Liidumaale soodsamad kui tavapärased tingimused.

113 Igal juhul tuleb märkida, et komisjon kinnitas vaidlustatud otsuse punktis 66, et tasu maksmise rangemate tingimuste eest oleks olnud õigustatud lisatasu, nagu väidab ka hageja. Komisjon leidis aga ka – ilma et hageja vastu oleks vaielnud –, et tasu maksmise rangemate tingimuste eest lisatasu arvesse võtmata jätmine ei mõjutanud tema hinnangut, kuna vaidlusaluse sissemakse eest Liidumaa ja Helaba kokkulepitud tasumäärast tulenev riskitasu, mida suurendati kutsetegevusmaksu võrra, st 1,925%, oli ikkagi suurem turul pakutavast riskitasust, kui liita investeerimispanga A väljapakutud suurendamise määr ekspertaruannetes esitatud hinnavahemikule.

114 Neid asjaolusid arvestades tuleb asuda seisukohale, et hageja argumendid ei võimalda tuvastada, et komisjon on teinud ilmse hindamisvea, otsustades, et lepingu projektis ettenähtud tasu tingimused muudavad vaidlusaluse sissemakse turul eksisteerivate vaikivate allutatud sissemaksete sarnaseks ja et alles jäävad erinevused ei takista võtmast seisukohta, et poolte vahel kokkulepitud tasu määr vastab turul eksisteerivatele riskitasu määradele.

– 2005. aasta mai aruande asjassepuutuvus

115 Hageja väidab, et komisjon ei saanud tugineda 2005. aasta mais Helaba müüdud vaikivale allutatud sissemaksele (vt eespool punkt 19), kuna see ei ole vaidlusaluse sissemaksega võrreldav. Ta väidab, et kuna neid kahte sissemakset eristab just see, et 2005. aasta mai sissemakse märkisid arvukad investorid, see noteeriti börsil ning tuli tagasi maksta nimiväärtuses, millele lisandusid intressid, siis ei nähtud ette tasu

vähendamist Helaba kahju tõttu. Ta nõuab ka, et Üldkohus kohustaks komisjoni avaldama, kas eksisteerib kokkuleppeid vaidlusaluse sissemakse tagastamise järjekoha kohta, eriti selle suhestumise kohta 2005. aasta mais tehtud vaikiva allutatud sissemaksega.

116 Tuleb märkida, et vaidlustatud otsuses mainis komisjon 2005. aasta mai tehingut vaid teisejärgulisena pärast seda, kui ta oli jõudnud järeldusele, et Liidumaa ja Helaba poolt vaidlusaluse sissemakse eest kokkulepitud tasu vastas turutingimustele. Neid asjaolusid arvestades ei saa vaidlustatud otsuse tühistamist kaasa tuua hageja argumendid hinnangute kohta, millele komisjon selle järelduse tegemisel tugines, olles välistanud 2005. aasta mais Helaba emiteeritud sissemakse võrdluse võimaliku asjassepuutumatuse.

117 Igal juhul tuleb märkida, et isegi kui eeldada, et hageja viidatud erinevused on asjassepuutuvad ja tegelikud – millele lõpetamise korral tagasimaksmise määra osas Helaba vastu vaidleb, ilma et hageja sellele vastaks –, tõendab 2005. aasta mai sissemakse, nagu mainib vaidlustatud otsuses ka komisjon, et Helaba võis turule tuua vaidlusaluse sissemaksega samalaadseid vaikivaid allutatud sissemakseid, mis sarnanesid tema huvilt – st esimese taseme omavahendite osaks kvalifitseerumise ja riskitasu suuruse osas –, ning mille eest ta oli valmis investoritele tasu maksma. Järelikult ei olnud Helaba oma majandusolukorra tõttu kohustatud vaidlusaluse sissemaksega nõustuma, mistõttu võis ta keelduda Liidumaale tasu maksmast sissemakse laadi tõttu – see võis küll suurendada Helaba riski, kuid ei andnud Helabale mingit täiendavat soodustust võrreldes turule emiteeritud sissemaksega.

118 Nimelt tuleb märkida, et Liidumaa poolt tema investeeringutega seoses võetava riski suurus on nende investeeringute kvalifitseerimisel riigiabiks EÜ artikli 87 mõttes oluline ainult siis, kui Helaba on saanud eelise, mida ta turult ei oleks saanud.

119 Arvestades eeltoodud kaalutlusi tuleb hageja teine väide tagasi lükata.

Väide, et rikutud on hageja menetlusõigusi

Poolte argumendid

120 Hageja väidab, et komisjon oleks pidanud algatama EÜ artikli 88 lõikes 2 ette nähtud ametliku uurimismenetluse, sest tema käsutuses olnud teabe põhjal ei saanud ta olla kindel, et vaidlusalune sissemakse oli kooskõlas EÜ lepinguga ja ta ei jõudnud vastupidisele järeldusele ainult seetõttu, et ta kohaldas vääralt erainvestori kriteeriumi, leides, et vaidlusaluse sissemakse eest makstav tasu oli kohane ja et refinantseerimise brutokulu, mis tulenes vaidlusaluse sissemakse likviidsusetusest, tuleb tasust maha arvata.

121 Ta leiab eriti, et komisjon oleks pidanud põhjalikumalt analüüsima, kas tasust, mida oleks nõudnud erainvestor, oleks tulnud maha arvata refinantseerimiskulud, mida Helaba kandis seoses likviidsusetusega ja äärmiselt suurte erinevustega vaidlusaluse sissemakse ja „turutingimustele vastavate" vaikivate allutatud sissemaksete vahel. Nende erinevuste seas mainib ta asjaolu, et Liidumaal puudus ülesütlemise või investeerimise lõpetamise õigus ja et ta võttis väga suure riski esiteks vaidlusaluse sissemakse suuremahulisuse tõttu ning teiseks selle sissemakse ja eespool punktis 14 viidatud tänase otsusega kohtuasja T-163/05: Bundesverband deutscher Banken *vs.* komisjon esemeks oleva sisemakse „riskide akumuleerumise" tõttu. Ta leiab, et komisjon oleks pidanud ka kindlaks tegema, kas erainvestor, kelle sissemaksed moodustavad 40% ühe äriühingu omavahenditest nagu käesolevas asjas, oleks nõudnud suuremat tasu.

122 Hageja vaidleb vastu komisjoni kinnitusele, et ta lahendas kõik keerukad probleemid otsuses 2006/742. Ta väidab, et hagiavalduses selle otsuse peale esitas ta detailselt mitu eripära, mis eristasid asjassepuutuvat sissemakset muudest „turutingimustele vastavatest" vaikivatest allutatud sissemaksetest, ning tõi välja põhjused, mis räägivad finantseerimiskulude vähendamise vastu. Ta on seisukohal, et osa neist argumentidest olid komisjonile uued, mistõttu vaidlusaluse sissemakse uurimisel seisis komisjon vastamisi uute küsimustega.

123 Ta leiab ka, et komisjoni tõsiseid raskusi tõendab esialgse uurimise kestus 15 kuud, mis ületab selgelt määruse nr 659/1999 artikli 4 lõikes 5 ette nähtud kahe kuu pikkust tähtaega. Samuti kinnitas tõsiste raskuste olemasolu see, et komisjon saatis Saksamaa Liitvabariigile neli taotlust teabe saamiseks ja viimane palus vastamise tähtaega pikendada.

124 Komisjon, keda toetab Helaba, vaidleb nendele argumentidele vastu. Liidumaa selle kohta argumente ei esita.

Üldkohtu hinnang

125 Tuleb meenutada, et väljakujunenud kohtupraktika kohaselt on juhul, kui komisjonil tekib tõsiseid raskusi hindamisel, kas riigiabi sobib siseturuga kokku, hädavajalik läbi viia EÜ artikli 88 lõikes 2 sätestatud menetlus, mis annab liikmesriikidele ja asjassepuutuvatele eluvaldkondadele tagatise, et nad ära kuulatakse, ja võimaldab komisjonil olla enne oma otsuse tegemist täielikult teavitatud asja puutuvatest kõigist andmetest (Euroopa Kohtu 20. märtsi 1984. aasta otsus kohtuasjas 84/82: Saksamaa *vs*. komisjon, EKL 1984, lk 1451, punkt 13). Komisjon võib seega riigi meedet heakskiitva otsuse vastuvõtmiseks piirduda artikli 88 lõikes 3 sätestatud esialgse staadiumiga üksnes juhul, kui ta on esialgse uurimise lõppedes veendunud, et nimetatud meede kas ei kujuta endast abi EÜ artikli 87 lõike 1 tähenduses, või juhul, kui see kvalifitseeritakse

abiks, sobib see siseturuga kokku (Üldkohtu 12. veebruari 2008. aasta otsus kohtuasjas T-289/03: BUPA jt *vs.* komisjon, EKL 2008, lk II-81, punkt 329).

126 Kuigi komisjoni pädevus selle menetluse algatamise osas on seotud, võib komisjon vastavalt EÜ artikli 88 lõike 3 eesmärgile ja komisjoni hea halduse kohustusele eelkõige abimeetmetest teatanud riigi või kolmandate isikutega dialoogi astuda, et ületada võimalikud raskused esialgse menetluse käigus (Üldkohtu 15. märtsi 2001. aasta otsus kohtuasjas T-73/98: Prayon-Rupel *vs.* komisjon, EKL 2001, lk II-867, punkt 45, ja Üldkohtu 21. novembri 2005. aasta määrus kohtuasjas T-426/04: Tramarin *vs.* komisjon, EKL 2005, lk II-4765, punkt 29).

127 Samas tuleb aga ka meenutada, et väljakujunenud kohtupraktika kohaselt on tõsiste raskuste mõiste laadilt objektiivne. Selliseid raskusi tuleb otsida nii vaidlustatud akti vastuvõtmise tingimustes kui ka selle sisus, tehes seda objektiivselt, võrreldes otsuse põhjendusi nende tõenditega, mis komisjonil olid siis, kui ta võttis seisukoha vaidlusaluse abi siseturuga kokkusobivuse osas (vt eespool punktis 126 viidatud kohtuotsus Prayon-Rupel *vs.* komisjon, punkt 47; vt selle kohta ka 18. septembri 1995. aasta otsus kohtuasjas T-49/93: SIDE *vs.* komisjon, EKL 1995, lk II-2501, punkt 60). Tõsiste raskuste esinemise tõendamise kohustus on hagejal ning ta võib seda täita paljude selliste kokkulangevate kaudsete tõendite esitamisega, mis puudutavad esiteks esialgse uurimismenetluse asjaolusid ja kestust ning teiseks vaidlustatud otsuse sisu.

128 Käesolevas asjas kinnitab hageja sisuliselt, põhjendades argumenti, et komisjon ei saanud ületada kõiki vaidlusaluse sissemakse hindamisel tekkivaid raskusi, et järeldusele, et vaidlusaluse sissemakse vastab turutingimustele, jõudis komisjon seetõttu, et ta kohaldas erainvestori kriteeriumi vääralt; ta viitab selles osas oma argumentidele EÜ artikli 87 rikkumise kohta.

129 Küsimust, kas komisjon kohaldas erainvestori kriteeriumi vääralt, ei tule segi ajada tõsiste raskuste esinemise kriteeriumiga, mis nõuab ametliku uurimismenetluse algatamist. Nimelt ei ole tõsiste raskuste esinemise uurimise eesmärk teada saada, kas komisjon on EÜ artiklit 87 kohaldanud nõuetekohaselt, vaid tuvastada, kas vaidlustatud otsuse vastuvõtmise päeval oli tema käsutuses piisavalt täielik teave, et hinnata vaidlusaluse meetme vastavust siseturule.

130 Asjaolu, et komisjoni poolt vaidlusalusele sissemaksele antud hinnang on hageja arvates väär, ja see, et komisjon ei vastanud teatud etteheidetele, mille hageja kohtuasja T-163/05 raames esitas, ei tähenda, et komisjon ei saanud tema käsutuses olnud teabe põhjal asjassepuutuva meetme suhtes seisukohta võtta ja et ta pidi seega algatama ametliku uurimismenetluse, et uurimist jätkata. Eriti tuleb toonitada, et iga argument, mille huvitatud isik esitab sarnaseid asjaolusid puudutavas eraldiseisvas menetluses, ei ole tingimata selline, mis näitab tõsiste raskuste esinemist ja tingib seega ametliku uurimismenetluse algatamise.

131 Lisaks, mis puutub hageja argumenti, et komisjon oleks pidanud põhjalikumalt uurima äärmiselt suuri erinevusi vaidlusaluse sissemakse ja turul tehtud vaikivate allutatud sissemaksete vahel ning vaidlusaluse sissemakse likviidsusetuse mõju, siis tuleb meenutada, et komisjon algatas avaliku uurimismenetluse eespool punktis 14 viidatud tänase otsusega kohtuasja T-163/05: Bundesverband deutscher Banken *vs.* komisjon esemeks oleva sissemakse suhtes ja Landesbanken'ite (regionaalpangad) muude tehingute suhtes, ning selles asjas arutati just hageja mainitud vaidlusaluse sissemakse omadusi, muu hulgas üleantud rahaliste vahendite suurust, selle olulisust Helaba esimese taseme omavahendites, sissemakse tähtajatust, võimatust investeering lõpetada ja asjaolu arvessevõtmine, et asjassepuutuvate tehingute kulud olid suuremad kui turul tehtud tehingute kulud, sest üleantud vara ei olnud likviidne. Eriti tuleb välja tuua asjaolu, et vastupidi hageja poolt väidetule esitati argument, et likviidsuse puudumist neutraliseerib väiksem kaasamise väärtus, juba otsuse 2006/742

vastuvõtmisele eelnenud uurimise käigus. Seda arvestades tuleb asuda seisukohale, et vaidlustatud otsuse vastuvõtmise ajal ei olnud komisjoni käsutuses mitte ainult teave, mis võimaldas tal hinnata vaidlusaluse sissemakse iga omadust, mida hageja mainis, vaid et ka hageja, nagu iga muu huvitatud isik, sai komisjonile esitada kogu teabe, mida ta vajalikuks pidas.

132 Hageja argumentide osas esialgse uurimise kestuse ja selle kohta, et komisjon saatis enne otsuse vastuvõtmist Saksamaa Liitvabariigile palju taotlusi teabe saamiseks, tuleb asuda seisukohale, et vaidlusaluse sissemakse uurimise kestus ületas teatatud meetme esialgseks uurimiseks ettenähtud tähtaega, isegi kui arvestada komisjoni mõistetavat soovi oodata Landesbankenite varasemate tehingute suhtes algatatud ametlike uurimismenetluste lõppu, ja seda, et komisjon saatis Saksamaa Liitvabariigile kolm teabe saamise taotlust, millest üks tuli tagasi võtta. Selle kohta ilmneb küll väljakujunenud kohtupraktikast, et esialgsele uurimisele tavapäraselt kuluva aja oluline ületamine ning komisjoni ja asjassepuutuva liikmesriigi vaheline diskussioon selles menetlusstaadiumis võivad olla olulised märgid tõsiste hindamisraskuste esinemise kohta (vt selle kohta eespool punktis 125 viidatud kohtuotsus Saksamaa *vs*. komisjon, punktid 14, 15 ja 17, ning Üldkohtu 10. mai 2000. aasta otsus kohtuasjas T-46/97: SIC *vs.* komisjon, EKL 2000, lk II-2125, punktid 89 ja 102). Seega tuleb asuda seisukohale, arvestades hageja argumente ja eespool punktides 129–131 uuritud kohtuasja asjaolusid, et vaidlustatud otsuse tegemiseks kulunud aeg ja paljud teabe saamise taotlused üksi ei tõenda käesolevas asjas, et komisjon võttis vaidlustatud otsuse vastu olenemata sellest, et esinesid tõsised raskused.

133 Seega tuleb käesolev väide tagasi lükata.

134 Kuna kõik hageja esitatud väited on põhjendamatuse tõttu tagasi lükatud, tuleb hagiavaldus rahuldamata jätta.

Menetlus korraldavate meetmete võtmise taotlus

135 Hagiavalduses palus hageja Üldkohtul kohustada komisjoni esitama järgmised dokumendid:

– ekspertaruanded ja audiitoräriühingu aruanne, mida mainitakse vaidlustatud otsuse punktis 46;

– vaidlusalust sissemakset puudutava lepingu projekt, mida mainitakse vaidlustatud otsuse punktis 16;

– arvutused, millega soovitakse tõendada vaidlusaluse sissemakse väärtust, millele viidatakse vaidlustatud otsuse punktis 15, ning audiitoräriühingute arvamused.

136 Lisaks palus hageja Üldkohtul kohustada komisjoni esiteks avaldama, mis emissiooniga on vaidlustatud otsuse punktis 74 tegu, kus üks erainvestor omandas ühe Saksamaa panga esimese taseme omavahendites kogu osaluse väärtuses 500 miljonit eurot, ja teiseks anda teada, kas eksisteerib kokkulepe vaidlusaluse sissemakse järjekoha kohta, eriti selle suhestumise osas 2005. aasta mai sissemaksega.

137 Repliigis palus hageja Üldkohtul komisjonilt välja nõuda vaidlustatud otsuse konfidentsiaalne versioon ja Helabas osalust omavate isikute vahel sõlmitud tagatisleping.

138 Komisjon esitas Üldkohtu nõudel (vt eespool punkt 24) ekspertaruanded, audiitorühingute aruanded, lepingu projekti ja vaidlustatud otsuse konfidentsiaalse versiooni. Arvestades eespool toodud kõiki kaalutlusi võis Üldkohus asja lahendada ülejäänud dokumentideta poolte esitatud muude tõendite alusel.

Kohtukulud

139 Kodukorra artikli 87 lõike 2 alusel on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Kuna kohtuotsus on tehtud hageja kahjuks, mõistetakse kohtukulud vastavalt komisjoni, Liidumaa ja Helaba nõudele välja hagejalt.

Esitatud põhjendustest lähtudes

ÜLDKOHUS (neljas koda)

otsustab:

1. Jätta hagi rahuldamata.

2. Bundesverband deutscher Banken eV kannab ise enda kohtukulud ning temalt mõistetakse välja Euroopa Komisjoni, Hesseni liidumaa ja Landesbank Hessen-Thüringen Girozentrale kohtukulud.

Czúcz Vadapalas Labucka

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 3. märtsil 2010 Luxembourgis.

Allkirjad

Sisukord

Vaidluse taust ..... II - 542

A – Vaidlusalune sissemakse ..... II - 542

B – Haldusmenetlus ja vaidlustatud otsus ..... II - 544

Menetlus ja poolte nõuded ..... II - 548

Õiguslik käsitlus ..... II - 550

1. Vastuvõetavus ..... II - 550

2. Sisulised küsimused ..... II - 551

Väide, et põhjendus oli puudulik ..... II - 551

Vaidlusaluse sissemakse kvalifikatsioon ..... II - 552

– Poolte argumendid ..... II - 552

– Üldkohtu hinnang ..... II - 554

Kutsetegevusmaksu arvessevõtmine ..... II - 558

– Poolte argumendid ..... II - 558

– Üldkohtu hinnang ..... II - 558

Refinantseerimiskulude vähendamine ..... II - 559

– Poolte argumendid ..... II - 559

– Üldkohtu hinnang ..... II - 560

Liidumaa ja Helaba vahel kokkulepitud tasu vastavus turutingimustele ..... II - 560

– Poolte argumendid ..... II - 560

– Üldkohtu hinnang ..... II - 561

Väide, et rikutud on EÜ artiklit 87 ..... II - 562

Poolte argumendid ..... II - 562

Üldkohtu hinnang ..... II - 564

– Investeeringu suurus ..... II - 564

– Investeerimise lõpetamise võimatus ..... II - 570

– Kahju kandmise risk pankroti korral ..... II - 570

– Tasu muutumatuse asjassepuutuvus ..... II - 571

– aasta mai aruande asjassepuutuvus – 2005 ..... II - 573

Väide, et rikutud on hageja menetlusõigusi ..... II - 575

Poolte argumendid ..... II - 575

Üldkohtu hinnang ..... II - 576

Menetlus korraldavate meetmete võtmise taotlus ..... II - 580

Kohtukulud ..... II - 581